

10167 X

DALARNA

=====

Boda

Landsmåls- och Folkminnesarkivet
Uppsala

8/2 1937

Andersson, Fräs Erik, 1937

Gammal folksång och folkmusik

33 bl.4:o

L.L.

Exc.av S.Björklund

På 1830 talet avreste bland andra ett antal emigranter från Hälsingland till Amerika. Dessa råkade i händerna på ett tro-och samvetslöst odjur till kapten, viken först under falska förespeglingar om god säkerhet och hög ränta m.m. lyckades avlocka emigranterna deras, för sina i Sverige försålda egendomar erhållna penningemedel och sedan genom svält och omväxlande köld och hetta sökte göra sig utav med så många som möjligt av sina pasagerare.

Efter att omsider, efter oupphörliga kryssningar ömsom norrut ömsom söderut, under stora och hårda prövningar, hava landstigit i Newyork erhöllo de den för dem forkrossande underrättelsen att deras, enligt kaptenens utsago, i "Newyorks ränteri" införeväg depone-
rade medel redan voro uttagna.

Med anledning derav författade någon av de hårt prövade en av djupt vemod, sorg och klagan mättad dikt omfattande 21 verser vilken bär till rubrik:

Emigranternas klagan från de våren 1834 från Sverige till

Amerika avreste Svenskarna.

Som dikten ifråga kan anses äga ett såväl etnologiskt som kulturhistoriskt värde torde den kunna förtjäna att bevaras för efterverlden varför den härnedan angives i sin helhet.

Vi sålde våra hemman och gav oss sedan ut,
som fågelen bortflyger när sommaren är slut.
Han kommer en gång åter när våren skrider fram,
men vi får aldrig skåda vårt kära fosterland.

Vi tänkte att förljuva det sista livets slut,
liksom att komma längre än Herren stakat ut.
Vi reste ifrån Sverige, med något övermod,
vi visste ej det öde som oss då förestod.

Vi reste igenom den engelska ort,
på vagnar och på banor som fågelen så fort.
Det var så skönt att skåda och skall väl så förbli,
men snart vi hade farit det vackra land förbi.

Och när vi hade kommit till den Liverpolska hamn,
beganse ångrens tårar så stritt att flyta fram.
Det blev en hjertets sveda i bröstet på var en.
det taltes nu om Sverige och om vårt fordna hem.

Nu köptes här en växel uppå en engelsk bank,
varenda en utav oss fick se sig bliva pank.
Vi fingo dem utbyta mot guld det klart och rent,
men att få dem tillbaka det var nu oss förment.

De skickades nu före till Newyorks ränteri,
man fick dem aldrig skåda man fick dem aldrig se,
Ty när man kom att fordra var myntet tagit ut.
det blev en ryslig klagan som skrikes om till slut.

Vi packades tillsammans uti ett osunt kvav
det var för oss att skåda liksom en öppen grav.
och födan som vi fraktat ifrån vår svenska jord,
den blev nu oss förmenad att tagas med ombord.

Här talas och det skrytes: Ni få nu må så väl,
här fattas eder intet till kropp ej heller själ.
Men sedan fick man finna hur man bedragen var,
när hungren kändes komma, som icke livet spar.

Och när vi hade seglat en vecka eller två,
ett mörker däckat höljde och breddes sedan på.
Vi kun´n ej se varandra, knappt andas eller gå,
det var en ryslig plåga för stora och för små.

Nu styrdes det mot norden, mot isens kalla berg,
det var en faslig kyla som gick till folkets mærg.
Vi kunde oss ej berga, ej heller våra barn,
och kölden den var värre än vi var hemma van.

Se´n styrdes det mot söder, till södern´s varma vind
der solen sönderbrände vår bleka magra kind.
Nu klagas och det gråtes, men ingen lindring var,
ty solen här nu brände, så het och skarp och klar.

Det blev en ömklig klagan med sorg och gråt och gny,
en grämlse som tränger sig till himlens höga sky.
Och döden fasligt härjar och tar från oss allt mod,
man ser de döda kastas i havets vida flod.

Ett är det nu som grämer mitt hjerta till min död,
att se de arma barnen som gråta efter bröd.
Vi kunde dem ej hjälpa, ej lindra deras nöd,
de måste nu få gråta intill sin bleka död.

Här fanns väl ock ett hjerta som var av hårda sten,
jag ryser när jag nämner den engelska kapten.
Liksom ett djur i skogen som rovet griper an,
det var ett djevulskt foster, han var av sjelva fan.

Vi såg det ganska tydligt och det är även nog,
att han med vett och vilja oss efter livet stod.
Att bringa oss om livet, det var hans högsta lust,
det djuret hade gripit ett rov från Svea kust.

En fader måste bära sitt barn som kämpat slut,
och det från däckat kasta i vida havet ut.
Det måste väl ha tagit hans hjerta ganska svårt,
ty döfen genast klappar på faderns hjerta hart.

Och när vi äntligen strävat till Quebeck stranden fram,
der möter oss koleran, der stupar mången man.
Det var en ryslig jämmer bland alla och en var,
ty alla voro sjuka och man i land dem bar.

Om någon förr har skådat de menskor som var kvar,
han hade säkert vägat, att ej desamma var.
Som ifrån hemmet reste, med glädje i sitt sinn,
Nu öget uti pannan fördunklat fallit in.

O, Herre Gud bevara var menska på vår jord,
att ge sig uti fara uppå apostlaord.
Det är ett kylningspulver, att här få taga in,
för dem som ämna resa och ha ett flyktigt sinn.

I Sverige är av ålder, ett folk så fromt och gott,
men av naturen kommet, de ofta spelat lott.
Och låtit sig bedraga och kommit illa ut,
det skett i forna dagar, det sker ock nu till slut.

En allmakt så har lagat, och Gud har så beställt.
Att ogräs skall uppräckas uppå vårt Svenska fält.
Och bindas så i knippor och sedan sändas ut,
till långt avlägsna länder, att högmød rotas ut.
